

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТР ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПРОГРАМА ПЕРЕПІДГОТОВКИ УПРАВЛІНСЬКИХ КАДРІВ ДЛЯ СФЕРИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Допущений до захисту

« _____ » _____ 2015р.

Зав. кафедри обліку та оподаткування в
галузях економіки

к.е.н., доцент _____ Кузіна Р.В.

Науковий керівник Програми

к.е.н., доцент _____ Обнявко О.В.

КОНСУЛЬТАЦІЙНИЙ ПРОЕКТ
на тему

**Облік та аудит дебіторської заборгованості в системі
управління фінансовими ресурсами**
(на прикладі ТОВ «ВИЛАЙН ГРУП»)

Виконавець:

слухач групи № 83 _____

Нікітіна Ірина _____

(прізвище, ім'я, по-батькові) (підпис)

Науковий керівник:

к.е.н., доцент _____

(науковий ступінь, звання)

Добрунік Тетяна Пилипівна _____

(прізвище, ім'я, по-батькові) (підпис)

Одеса 2015 р

ЗМІСТ

стор.

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ	
1.1. Дебіторська заборгованість як економічна категорія та об'єкт обліку.....	6
1.2. Нормативно-законодавче регулювання обліку дебіторської заборгованості.....	18
1.3. Міжнародна практика обліку дебіторської заборгованості..	24
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА ТОВ «ВИЛАЙН ГРУП» ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ	
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства ТОВ «ВИЛАЙН ГРУП».....	35
2.2. Бухгалтерський облік розрахунків з покупцями та замовниками	45
2.3. Облік розрахунків з підзвітними особами та інших видів дебіторської заборгованості.....	51
2.4. Шляхи удосконалення обліку дебіторської заборгованості на ТОВ «ВИЛАЙН ГРУП».....	54
РОЗДІЛ 3. ДІЮЧА СИСТЕМА АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ НА ТОВ «ВИЛАЙН ГРУП» У ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНОМУ АСПЕКТІ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ	
3.1. Аналіз дебіторської заборгованості та фінансового стану підприємства.....	65
3.2. Організаційні основи та методика проведення аудиту дебіторської заборгованості.....	88
3.3. Організація внутрішнього аудиту дебіторської заборгованості як ефективний інструмент управління підприємством.....	102
ВИСНОВКИ	106
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	111
ДОДАТКИ	118

ВСТУП

Актуальність теми. На сучасному етапі активізації ринкових відносин діяльність підприємницьких структур характеризується підвищенням ризикованості господарювання, яке змінюється під впливом дії чинників мінливого зовнішнього середовища, що негативно позначається на їх загальному фінансовому стані. У процесі фінансово-господарської діяльності у підприємства постійно виникає потреба в проведенні розрахункових операцій зі своїми контрагентами.

Циклічність розвитку економіки з періодичними спадами та кризами призводить до погіршення стану розрахунків між господарюючими суб'єктами. Неплатоспроможність підприємств викликає нарощування обсягів заборгованості у балансі. Розмаїтість учасників розрахункових відносин і форм розрахунків між ними може створити передумови для виникнення порушень і зловживань при здійсненні розрахункових операцій і тому вимагає постійного контролю за їх проведенням і відображенням в обліку.

Результатом негативного впливу зазначених проблем є зниження ділової активності підприємства, яка виникає внаслідок несвоєчасної сплати боргу підприємству, що призводить до виникнення дебіторської заборгованості. Відповідно до цього правильність організації розрахункових операцій, ефективне управління дебіторською заборгованістю забезпечує високу оборотність засобів підприємства, зміцнення договірної і розрахункової дисципліни, поліпшення його фінансового стану. Фінансово-економічна діяльність суб'єктів господарювання потребує сучасних підходів до проблем платіжно-розрахункових взаємозв'язків між підприємствами, тому зростає роль правильного здійснення обліку та ефективного аналізу дебіторської заборгованості для прийняття управлінських рішень, яке є досить актуальним в умовах економічної трансформації.

Актуальність теми полягає в тому, що дебіторська заборгованість є одним з найбільших негативних явищ в економіці країни. Велика сума

заборгованостей, які існують між українськими підприємствами призводить до відомої кризи неплатежів. Криза неплатежів призводить до гальмування розвитку ринків, на яких працюють дані підприємства (внаслідок недоотримання грошових коштів, які б підприємства могли вкласти у свій подальший розвиток). Для нормального функціонування всіх ланок народного господарства необхідно, щоб підприємці, приймаючи рішення, мали достовірну інформацію про фінансове становище підприємства, зокрема, про стан дебіторської заборгованості, про законність і підтвердження господарських операцій, внаслідок яких вона виникла.

Об'єктом дослідження є господарська діяльність ТОВ «Вілайн Груп» в частині операцій, які пов'язані з формуванням обліково-аналітичної інформації про стан розрахунків з контрагентами-дебіторами.

Предметом дослідження є вивчення теоретично-методичних основ та надання практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку, аудиту дебіторської заборгованості з метою забезпечення ефективного розвитку підприємства.

Мета консультаційного проекту полягає у вивченні теоретичних основ та обґрунтуванні практичних рекомендацій щодо організації обліку й аналізу дебіторської заборгованості та виявленні альтернативних напрямків ефективного управління з метою забезпечення стійкого функціонування підприємства в сучасних умовах господарювання.

Відповідно до визначеної мети під час виконання консультаційного проекту необхідно вирішити такі основні завдання:

- дослідити економічну сутність і визначення поняття «дебіторська заборгованість»;
- проаналізувати основні вимоги нормативно-правового регулювання розрахункових операцій;
- проаналізувати і оцінити систему бухгалтерського обліку на підприємстві і стан обліку дебіторської заборгованості,
- провести аудит дебіторської заборгованості;

- провести оцінку економічного стану ТОВ «Вілайн Груп» з урахуванням факторів внутрішнього середовища;
- узагальнити інформацію та надати пропозиції стосовно удосконалення обліку дебіторської заборгованості на підприємстві;
- надати рекомендації щодо забезпечення ефективного економічного розвитку підприємства.

Методи дослідження. Методологічною основою роботи стали діалектичний метод пізнання та системний підхід до аналізу економічних явищ та процесів, що дало можливість комплексно провести дослідження проблеми обліку та аудиту дебіторської заборгованості підприємства. У процесі дослідження використано такі загальнонаукові методи пізнання: спостереження, порівняння, абстракції, індукції і дедукції, вимірювання взаємозв'язків, поєднання аналізу та синтезу, історичного і логічного підходів, узагальнення, а також методи економічного аналізу, експертних оцінок, економіко-статистичного моделювання.

Інформаційною базою написання консультаційного проекту слугували законодавчі та нормативно-правові акти України, науково-методична та інформаційно-публіцистична література, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, матеріали науково-практичних конференцій, професійних періодичних видань, фінансова звітність ТОВ «Вілайн Груп», а також результати власних досліджень та розрахунків.

ВИСНОВКИ

У консультативному проекті зроблено теоретичне узагальнення та визначено сутність дебіторської заборгованості з економічної та бухгалтерської точки зору, наведена класифікація даного поняття та визначено необхідність управління дебіторською заборгованістю у забезпеченні ефективного розвитку підприємства. Розглянуто ефективність функціонування об'єкта дослідження, перспективи його розвитку та посилення конкурентних позицій на ринку при максимізації прибутку в результаті господарської діяльності та впровадженні дієвих важелів управління дебіторською заборгованістю, що є визначальною умовою забезпечення необхідного рівня ліквідності і платоспроможності підприємства.

В результаті дослідження нами були одержані наступні результати.

1. Дебіторська заборгованість – це сума боргів юридичних та фізичних осіб підприємству, вона є наслідком господарських операцій, що мали місце в минулому, але підлягають погашенню в майбутньому, оскільки угода між боржником та кредитором залишається незавершеною. На наш погляд, більш зрозумілим було б наступне визначення дебіторської заборгованості: дебіторська заборгованість – це зобов'язання боржника по передачі майна, виконанню робіт, наданню послуг, сплаті грошових коштів на визначену дату. Наведене визначення відображує реальний стан дебіторської заборгованості, враховує основний критерій класифікації – строк погашення.

2. Основним напрямком діяльності ТОВ «ВИЛАЙН ГРУП» є комплексне забезпечення офісів, підприємств, банків канцелярськими товарами, паперовою продукцією, гоз.товарами; продаж пакувальних матеріалів: стретч-плівки, скотча; оптовий продаж канцелярських товарів та офісного паперу.

3. Аналізуючи дану таблицю, слід відмітити, що дохід(виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг з кожним роком зростає. У 2013 році виручка склала 35952,3 тис. грн., що на 3,98 раз зросла у порівнянні з

попереднім роком., а у 2014 році 39842,115 тис. грн., а це означає, що збільшилась виручка у 4,4 рази у порівнянні з 2012 роком за рахунок збільшення кількості замовлень та клієнтів. Внаслідок цього зростав і чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг. Цей показник у 2014 році у порівнянні з 2012 роком зріс у 4 рази. Зростання собівартості у 2013 році відбувається вищими темпами, унаслідок чого сталося збільшення валового прибутку у 2013 році порівняно з попереднім періодом на 2,9 разів, відповідно зі зростанням обсягу наданих робіт та послуг у звітному періоді валовий прибуток збільшився майже у 7 раз. Щодо чистого прибутку, то тут також спостерігається значне зростання. Чистий прибуток у 2014 році зріс у порівнянні з 2012 роком у 2,7 раз. Однак, протягом аналізованого періоду спостерігається нестійка тенденція до зміни середньорічної вартості основних засобів.

4. У складі оборотних активів дебіторська заборгованість має значну питому вагу та спостерігається її спад з 46,1% у 2012 році на 28,9% в 2014 році. У складі дебіторської заборгованості на протязі досліджуваного періоду найбільшу питому вагу займає дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги та інша поточна дебіторська заборгованість. Аналіз показав значне зростання дебіторської заборгованості з 2012 по 2013 рік, а у 2014 році знизилась.

5. Оборотність дебіторської заборгованості показує наскільки швидко вона перевтілюється в грошові кошти, тобто скільки разів за звітний період обертаються кошти по розрахункам з дебіторами. На нашому підприємстві найвищий коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості становив у 2014 році –8,7 разів. Це досить високий коефіцієнт, який свідчить про високу оборотність дебіторської заборгованості. Починаючи з 2012 року з кожним роком цей коефіцієнт зростав.

Позитивним моментом для підприємства є невелика різниця між коефіцієнтом співвідношення дебіторської заборгованості до кредиторської заборгованості.

6. Сучасне облікове забезпечення операцій з відображення дебіторської заборгованості відповідає загальноприйнятим нормативно-методологічним підходам. Відповідно до наказу про облікову політику ТОВ «Вілайн Груп» бухгалтерський облік здійснюється з використанням Плану рахунків затверджених наказом Міністерства України № 291 від 30.11.99р. З метою надання користувачам якісної бухгалтерської інформації про заборгованість Підприємства, можна запропонувати додаткову оптимізаційну форму обліку дебіторської заборгованості.

Для відображення в обліку розрахункових операцій за іншими видами дебіторської підзвітними особами на підприємстві використовують рахунок 37 «Розрахунки з різними дебіторами». Заборгованість, що відображається на цьому рахунку, включає в себе різні за своїм економічним змістом розрахунки з юридичними та фізичними особами.

7. В ході проведення аудиту дебіторської заборгованості на ТОВ «Вілайн Груп» було виявлено ряд помилок, які призвели до нанесення збитків та до недостовірності сум заборгованості відображеної у звітності.

На підприємстві не проводиться інвентаризація дебіторської заборгованості, не розраховується резерв сумнівних боргів. Тобто дебіторська заборгованість не коригується до її чистої реалізаційної вартості. Таким чином ТОВ «Вілайн Груп» не застраховує себе від ризику зменшення грошових надходжень у результаті втрати заборгованості дебіторів.

8. З метою визначення рівня успішного господарювання на ринкових засадах та запобігання банкрутству була проведена оцінка ймовірності банкрутства за допомогою розрахунку індексу Альтмана, результати якої свідчать що ймовірність банкрутства підприємства дуже низька - індекс Альтмана «Z» складає у 2012 році – 3,494, у 2013 році – 7,128, у 2014 році – 6,375, а це означає, що ймовірність банкрутства підприємства залишається низькою, про що свідчать відповідні попередні розрахунки показників виробничо-господарської діяльності.

9. Задля прискорення оборотності дебіторської заборгованості запропоновано надання знижок замовникам будівельних робіт, що у свою чергу сприятиме скорішому поповненню оборотних активів підприємства. За розрахунками збільшення прибутку становитиме $1367,6 * 0,359 = 490,9$ (тис. грн.). при цьому оптимальний розмір знижки становитиме $490,9 / (0,6 * 32822,4) = 0,02$ або 2%.

Таким чином, стан дебіторської заборгованості впливає на фінансове становище підприємства та його платоспроможність, тому на кожному підприємстві необхідно вести контроль за дебіторською заборгованістю та розробляти методи управління нею, щоб запобігти низькому рівню платоспроможності та банкрутству.

10. Із застосуванням економіко-статистичного моделювання залежності результативного показника від відповідних факторів була проведена оцінка впливу внутрішніх факторів на економічний стан, результативність підприємства.

У результаті пошагового рішення моделі було отримано робоче рівняння функції, на основі якого визначені основні фактори та їх кількісна міра впливу на фінансовий результат підприємства

$$y = -42,69 + 10,51x_1 + 37,1x_2 + 7,1x_3$$

при коефіцієнті множинної кореляції $R = 0,85$, F-критерії = 4,2, що свідчить про достовірність інформації і результатів вирішення задачі.

Звідси висновок – чим вища оборотність дебіторської заборгованості, тим швидше вона перевтілюється в грошові кошти і тим краще для підприємства.

Для вдосконалення системи обліку та контролю дебіторської заборгованості підприємству рекомендовано:

- в господарських договорах приділяти більше уваги умовам платежу, а саме передбачати передоплату, санкції за порушення строків сплати та можливі інші форми взаєморозрахунків;

- створювати резерв сумнівних боргів, що значно полегшить визначення джерел покриття таких боргів та їх списання;

- вживати заходи щодо прискорення оборотності дебіторської заборгованості виконані, роботи, послуги за допомогою представлення знижок, в результаті чого зростатимуть об'єми продаж , а значить і доходи підприємства;

- розробити чітку класифікацію дебіторської заборгованості, уніфікації способів її оцінки та документів аналітичного обліку;

- контролювати співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості;

- організувати внутрішній контроль як незалежну діяльність;

Запропоновані заходи щодо поліпшення формування обліково-аналітичної інформації та ефективного розвитку ТОВ «Вілайн Груп» у контексті управління дебіторською заборгованістю сприятимуть підвищенню прибутковості на перспективу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий кодекс України (Електронний ресурс).-Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> - Законодавство України.
2. Цивільний кодекс України (Електронний ресурс):Закон України від 16.01.03.-Режим доступу:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>- Законодавство України.
3. Закон про бухгалтерський облік та фінансову звітність (Електронний ресурс): Закон України від 16.07.1999, №996-XIV II Верховна Рада України-Режим доступу:<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cg?nreg=79614> – Законодавство України.
4. Закон України «Про захист прав споживачів» (Електронний ресурс):Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1023-12> - Законодавство України.
5. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (Електронний ресурс):Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2343-12> - Законодавство України.
6. Закон України «Про аудиторську діяльність» (Електронний ресурс):Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3125-12> - Законодавство України.
7. Закон України «Про державну контрольно-ревізійну службу» (Електронний ресурс):Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2940-12> Законодавство України.
8. Наказ Мінфіну України від 30.11.2000 р. № 304 „Про внесення змін і доповнень до деяких П(С)БО”.
9. Про затвердження Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №10 «Дебіторська заборгованість» (Електронний ресурс):Наказ Міністерства фінансів України 08.10.1999р.№237.-Режим доступу:http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=293720&cat_id=23533 – Міністерство фінансів України.

10. Про затвердження Положення(стандарт) бухгалтерського обліку №13 «Фінансові інструменти» (Електронний ресурс): Наказ Міністерства фінансів України 30.10.2001р.№559.-Режим доступу:
http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=293720&cat_id=23533 – Міністерство фінансів України.
11. МСБО 1 «Подання фінансових звітів»: (Електронний ресурс):Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_004
12. МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» (Електронний ресурс):Режим доступу:http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_k53
13. МСБО 11 «Будівельні контракти» (Електронний ресурс):Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_017
14. МСБО 18 «Дохід» (Електронний ресурс):Режим доступу:
http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_025
15. МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання» (Електронний ресурс):Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_029
16. МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» (Електронний ресурс):Режим доступу:
http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_015/para474#n474
17. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.99 р. № 291;
18. Інструкція №291 про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: (Електронний ресурс):Режим доступу:
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> - Законодавство України
19. Бакун Ю. Як правильно відображається в бухгалтерському і податковому обліку дебіторська заборгованість, за якою минув строк позовної давності?// ГК, №18-19, травень 2002 р.;

20. Бакун Ю. Особливості відображення у бухгалтерському обліку дебіторської заборгованості згідно з Національними стандартами бухгалтерського обліку// ГК, № 43 жовтень 2000 р.;
21. Бальціка, В. В. Борги підприємств України: проблеми не розв'язуються [Текст] / В. В. Бальціка // Актуальні проблеми економіки. – 2008. - №2. – с. 48 – 60.
22. Барт Е. Керівництво з кредитного менеджменту/Е.Барт-М.:Москва-1994-400с.
23. Береза С.Л.Облік і контроль грошових активів та дебіторської заборгованості: теорія і практика:автореф.дис.канд.економ.наук:спец.08.06.04-Бухгалтерський облік,аналіз та аудит//С.Л.Береза, Житомирський інженерно-технологічний ін.-т-Житомир-2002-308с.
24. Белоцерцев В. Щодо товарного кредиту та дебіторської заборгованості на підприємстві/ В.Белозерцев//Економіка-2009-№11-с.23-28.
25. Білик М.Д. Управління дебіторською заборгованістю підприємств/М.Д. Білик//Фінанси України. Міністерство фінансів України,12/2003/-№12.-с24-36.
26. М.Т. Білуха. Аудит. - К., 2003р. - 344 ст
27. Бланк І.А.Фінансовий менеджмент І.А.Бланк-К.:Ніка-Центр-2004-656с.
28. Боді З., Фінанси:навч.посіб./З.Боді, Р.Мертон-М.:Вільямс-2000-592с.
29. Бутинець Ф.Ф.Бухгалтерський облік:навч.посіб./Ф.Ф.Бутинець, Л.В. Чижевська, С.Л. Береза-Житомир:Рута,2000-672с.
30. Бухгалтерський облік в торгівлі. Підручник для студентів вузів спеціальності 7.050106 “Облік і аудит”. / За ред. проф. Бутиця Ф.Ф. та доц. Малюги Н.М. - 2-е вид., перероб. і доп. - Житомир: ПП “Рута”, 2002. - 576 с.
31. Бухгалтерський облік: облікова політика і план рахунків, стандарти і кореспонденція рахунків, звітність. Навчальний посібник / За ред. проф. Ф.Ф. Бутиця. 3-тє вид., перероб. і доп. - Житомир: ПП «Рута», 2001. - 512 с.

32. Бутинець Ф.Ф. Аудит. Підручник для студентів. - 2-ге видання перероблене і доповнене. Житомир: ПП "Рута", 2002р. -523 ст.
33. Буфаніна І. Облік дебіторської заборгованості за національними стандартами// № 14, 16 лютого 2002 р.
34. Буфаніна І. Облік дебіторської заборгованості// Все про бухгалтерський облік, № 52, 7 червня 2001 р.;
35. Верхоглядова Н.І. Бухгалтерський фінансовий облік:теорія та практика:навч.-практ.посібн./Н.І. Верхоглядова, В.,П., Шило, С.Б. Ільїна-К.:Центр навчальної літератури-2010-536с.
36. Габрук О. Відображення в податковому обліку кредиторської і дебіторської заборгованості зі строком давності, що минув.// Бухгалтерський облік і аудит. - №6, 2002.
37. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами: практ.посіб./С.Ф. Голов, В.М. Костюченко, - К.:Лібра,2004.-880с.
38. Горицька Н. Порядок відображення дебіторської заборгованості у бухгалтерському обліку і звітності згідно з П(С)БО 10 „Дебіторська заборгованість”// ГК, № 6, лютий 2001 р.;
39. Горицкая Н.Г. Особенности бухгалтерского учета в современных условиях: Национальные стандарты, международные стандарты, финансовый анализ. - К.: Редакция газеты “Бухгалтерия. Налоги. Бизнес”, 2002. - 351 с.
40. Губіна І. Дебітори і кредитори - ті самі, а облік - новий.// Бухгалтерія. - №4 (419), 22.01.2001р.
41. Дубровська Є.В. Дослідження сутності поняття «Дебіторська заборгованість»/Є.В. Дубровська//Вісник Сумського державного університету-Суми:СумДУ-2009-№2-с.202-205.
42. Завгородній К.М., Савченко С.П. Бухгалтерський облік, контроль і аудит в умовах ринку. - К.: 2002р.
43. Загородній А.Г. Фінансовий словник/Вознюк Г.Л., Загородній А.Г., Смовженко Т.С. – К.:Знання, 20017.-1072с.

44. Іванов В. Практичний посібник з обліку дебіторської заборгованості.// Все про бухгалтерський облік. - №18, 2000р.
45. Керчеш В. Коментарії до П(С)БО 10 „Дебіторська заборгованість”// Бухгалтерія, № 47, 22 листопада 2001 р.
46. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент: навч.посіб./Г.Г. Кірейцев-К.:Цул-2002-469с.
47. Костюченко В., Шаповалова Г.Облік дебіторської заборгованості.// Бухгалтерський облік і аудит. - №8,2000р.
48. Костюченко В., Шаповалова Г.Облік дебіторської заборгованості.// Бухгалтерський облік і аудит. - №7,2000р.
49. Костирко Р.О. «Нормативно-правове забезпечення контролю та аналізу фінансової стійкості підприємства»[Електронний ресурс]/Національна бібліотека ім.В.І. Вернадського
50. Крайник О.П. «Фінансовий менеджмент».[Текст]: навчальний посібник/ О.П. Крайник, З.В. Клепікова.-К.:Львів:Інтелект.-2001.-260с.
51. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Основи аудиту: навч. посібник для студентів вищих закладів освіти. - К.: “Каравелла”; Львів: “Новий світ - 2000”, 2002. - 504с.
52. Левицька С.О. Науково-практичні основи аудиту і контролю: вітчизняна та міжнародна практика формування, перспективи розвитку(Електронний ресурс), Національна бібліотека України імені Вернадського.-Режим доступу:
http://www.nbu.gov.ua/portal/Chem_Bio1/Vnuvgrp/ekon/2009_3_/v47ek056.pdf -
Національна бібліотека ім.В.І.Вернадського .
53. Лищенко О.Г. «Аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством» [Текст]/О.Г. Лищенко, Г.М. Бескота// Держава і регіони.- Запоріжжя: Гуманіст.- 2009.-№1.-с.114-117
54. Лобза І. Облік тодішньої непогашеної дебіторки за відвантаженими товарами.// Все про бухгалтерський облік - №56 (844), 13.06.2003р.

55. Ловінська Л.Г. Бухгалтерський облік для економістів та правознавців у схемах і таблицях: навч. посіб./Л.Г. Ловінська, Я.В. Олійник, Л.О. Галаж-К: КНЕУ-2010, 390с.
56. Н.Макарова. Як правильно списати прострочену заборгованість.// Все про бухгалтерський облік. - №66 (733), 24.07.2002р.
57. Максutow С. Деякі особливості нарахування та обліку резерву сумнівних боргів// Бухгалтерія, № 7. 12 лютого 2001 р.;
58. Момот Т. Управління дебіторської заборгованістю підприємства/Т.Момот//Бізнес уніформ.-2003-№11-12-с.97-99.
59. Мочерний С.В. Економічний енциклопедичний словник: словник/Мочерний С.В., Ларіна Я.С., Устинко О.А., - Львів:Світ,2005.-586с.
60. Панікерська Г. Облік сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості// Бухгалтерський облік і аудит №7, 2001.
61. Панікерська Г. Облік сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості// Бухгалтерський облік і аудит №7, 2001.
62. Пархоменко В. Облік резерву сумнівних боргів// Бухгалтерський облік і аудит №6, 2003.
63. Петренко С. Методи оцінки ризику при виробленні стратегії аудиту.// Бухгалтерський облік і аудит. - №10,2001р.
64. Петрик О. Аудит дебіторської заборгованості відповідно до національних нормативів аудиту та положень(стандартів) бухгалтерського обліку // Бухгалтерський облік і аудит №7, 2000.
65. Попазова О.В. «Тенденції змін дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємствах України»[Текст]/О.В. Попазова// Агро Світ.-2008.-№7.-с.40-41
66. Райзберг Б.А. «Сучасний економічний словник» [Текст]: словник/Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б.:Инфра-М.-2008.-52с.
67. Солошенко Л., Сумнівна та безнадійна заборгованість // Податки та бухгалтерський облік. №11 (107) 14 червня 2004.

68. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч. Посіб./В.В.Сопко.-К.:КНЕУ,2006.-526с.
69. Сурніна К.С. Удосконалення обліку дебіторської і кредиторської заборгованості промислових підприємств: автореф.дис., канд.економ. наук:спец.08.06.04 Бухгалтерський облік та аудит/К.С. Сурніна-Луганськ-2002-19с.
70. Стоун Д. Бухгалтерський облік та фінансовий аналіз/Стоун Д., Хітчінг К.- М.:Сирин-1998-302с.
71. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України. - К.: "А.С.К.", 2000.
72. Усач Б.Ф. «Контроль і ревізія» [Текст]: підручник/ Б.Ф. Усач.-К.: Знання-Прес,2002-253с.
73. Хома С.В. «Фінансовий облік» [Текст]: навч.посіб./С.В. Хома, В.К. Орлова, М.С. Орлив-К.:Центр учбової літератури, 2010.-510с.
74. Чижевська Л.В., Бутинець Т.А., Береза С.Л. Бухгалтерський облік. Навч. пос. - Житомир: ЖІТІ, 2000, -670 ст.
75. Швець В.Г. «Теорія бухгалтерського обліку» [Текст]: підручник/В.Г. Швець.-К.:Знання,2008.-535с.
76. ЮрловськийБ.,«Припинення зобов'язання»[Текст]/Б.Юровський//Сучасний бухгалтер.-2004.-№48.-с.12-20